

Рекомендована д. фармац. наук, проф. В. В. Трохимчуком
УДК 615.036:615.216.84:617.7-007.681
DOI 10.11603/2312-0967.2016.3.6824

ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ГРУПИ S01E «ПРОТИГЛАУКОМНІ ПРЕПАРАТИ ТА МІОТИКИ»

© **О. В. Кривов'яз**

Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Резюме: проведено анкетування 280 лікарів-спеціалістів (офтальмологів та лікарів загальної практики – сімейної медицини) з метою експертної оцінки препаратів групи S01E «Противглаукомні препарати та міотики». Розраховано сумарні та середні оцінкові характеристики кожного з досліджуваних препаратів за показниками ефективності, наявності побічної дії, фактичної вірогідності призначення препарату на сьогодні, перспективності застосування препарату, наявності в аптечній мережі. Згідно з отриманими даними здійснено ранжування противглаукомних препаратів на групи високої, середньої та низької доцільності включення у формулярні та страхові переліки.

Ключові слова: первинна відкритокутова глаукома, противглаукомні препарати, експертна оцінка, формулярний та страховий переліки.

Вступ. В умовах постійного зростання потреб населення в наданні якісної медичної та фармацевтичної допомоги ефективним важелем між витратами на забезпечення хворих лікарськими засобами (ЛЗ) та обмеженими ресурсами охорони здоров'я є формування формулярної системи (ФС) [1, 2]. Особливої актуальності використання ФС в галузі охорони здоров'я набуває у випадках лікування хронічних хворих, до яких, зокрема, належать пацієнти з первиною відкритокутовою глаукомою (ПВКГ) [3, 4]. Також впровадження ФС в практику лікаря та провізора дозволяє оптимізувати процес закупівлі та приймання противглаукомних препаратів (ПГП) при лікуванні пацієнтів [5].

У дослідженнях організаційно-економічного напрямку у фармації та медицині метод експертної оцінки ЛЗ має широке використання [6]. За його допомогою визначають фактичне ставлення спеціалістів відповідної галузі медицини до питань ефективності та застосування препаратів при лікуванні тих чи інших патологій. При обробці переліку призначених ЛЗ беруть до уваги думки найбільш кваліфікованих спеціалістів зі значним досвідом роботи. На основі даних експертів розробляють шляхи оптимізації фармацевтичного забезпечення хворих, у тому числі формування формулярів [7].

Тому метою нашої роботи була розробка організаційно-економічних заходів щодо рекомендацій до включення у формулярний перелік (ФП) ЛЗ групи S01E «Противглаукомні препарати та міотики», які застосовують при лікуванні хворих на ПВКГ, шляхом експертної оцінки.

Методи дослідження. Нами було проведено анкетування 280 лікарів-спеціалістів (офтальмологів та лікарів загальної практики – сімейної медицини)

Вінницької та Дніпропетровської областей України, теоретичні знання та практичний досвід яких дозволили провести всебічний аналіз асортименту препаратів, що використовуються при лікуванні хворих на ПВКГ, а також дати оцінку нинішньої ситуації за ступенем задоволеності цими лікарськими препаратами і вказати фактори, які формують споживання та потребу противглаукомних лікарських засобів в Україні. Таким чином було розроблено анкету «Експертна оцінка препаратів, які застосовують при лікуванні хворих на первинну відкритокутову глаукому», складену за стандартними вимогами (рис. 1).

Перший розділ анкети – «загальні відомості» включав «паспортну» частину, у якій експерти вказували дату заповнення анкети, місце (район та область) знаходження та назву установи, в якій працюють, зазначали лікарську спеціальність і посаду. Інформація, за якою в подальшому було розраховано рівень компетентності експерта, аналізувалась за показниками: стаж роботи за спеціальністю, наявність кваліфікаційної категорії (друга, перша, вища) та вченого ступеня і звання, самооцінка за 5-бальною шкалою (від 1 – «слабкі» до 5 – «найкращі») за показниками теоретичних знань в області лікування глаукоми, а також практичних навичок та досвіду у вищевказаній області. Стаж роботи інтерпретували за трибальною шкалою: до 10 років включно – 1 бал, від 11 до 20 років – 2 бали, понад 20 років – 3 бали. Наявність кваліфікаційної категорії: друга – 1 бал, перша – 2 бали, вища – 3 бали. Вчений ступінь і звання: кандидат наук / доцент – 1 бал, доктор наук / професор – 2 бали. Таким чином, максимально можлива компетентність експерта за наведеною анкетною могла

Експертна оцінка препаратів, які застосовуються при лікуванні хворих на первинну відкритокутову глаукому

Шановний колего!

Вітальний випуск журналу медичний університет імені М.І. Пирогова та Державний вищий «Дипломатичний медичний навчальний заклад МОУ України» проводять дослідження з питань покращення фармацевтичної допомоги хворим на глаукому.

Заповніть, будь-ласка, анкету. Ваші теоретичні знання та багаторічний практичний досвід допоможуть провести всебічний аналіз асортименту препаратів, що використовуються при лікуванні даного контингенту хворих, а також дати оцінку поточної ситуації за ступенем задоволеності цими лікарськими препаратами і визначити фактори, які формують споживача та потребу. Переважно просимо допомогти нам у цій роботі.

Дуже вдячні Вам за надану допомогу!

Захвати відомості

- Дата _____
- Місто, район, область _____
- Назва установи _____
- Ваша лікарська спеціальність і посада _____
- Стать роботи та спеціальність _____
- Кваліфікаційна категорія (лікарська): друга, перша, вища _____
- Вчений ступінь, звання _____
- Зробіть, будь-ласка, самооцінку на 5-бальному шкалою:
  - теоретичні знання в області лікування глаукоми: _____ балів
  - практичні навички та досвід у вищезгаданій області: _____ балів

Заповніть таблицю з препаратами згідно наступних рекомендацій:

- Оцініть **ефективність** препарату за 4-х бальною шкалою:
  - високоефективний – 4 бали
  - ефективний – 3 бали
  - малоєфективний – 2 бали
  - практично неефективний – 1 бал
  - важко сказати – 0 балів
- Оцініть **побічні дії** препарату за 4-х бальною шкалою:
  - безпечний – 4 бали
  - майже безпечний – 3 бали
  - багато побічних дій – 2 бали
  - важко сказати – 0 балів
- Оцініть фактичну **вірогідність призначення** препарату на сьогоднішній день за 4-х бальною шкалою:
  - широко призначається – 4 бали
  - пошироко призначається – 3 бали
  - мало призначається – 2 бали
  - не призначається – 1 бал
  - важко сказати – 0 балів
- Оцініть **перспективність застосування** препарату за 4-х бальною шкалою:
  - дуже перспективний – 4 бали
  - перспективний – 3 бали
  - малоперспективний – 2 бали
  - неперспективний – 1 бал
  - важко сказати – 0 балів
- Оцініть **наявність** препарату в аптечній мережі за 4-х бальною шкалою:
  - повна задоволеність потреби – 4 бали
  - середня задоволеність потреби – 3 бали
  - низька задоволеність потреби – 2 бали

- препарат відсутній – 1 бал
- важко сказати – 0 балів

- Вкажіть, будь-ласка, які препарати слід включити у Національний перелік основних лікарських засобів, вартість яких повинна компенсуватися для хворого ("+" або "-").
- На Вашу думку, чи співпадає ціна препарату з його ефективністю ("+" або "-").
- З метою вдосконалення вітчизняної системи опіки про здоров'я, чи вважаєте Ви необхідним залучення додаткових джерел фінансування:

Так Ні

Якщо так, то які в якому ступені (можливо приблизно):

Структура фінансування	державна підтримка	Приватні підприємства	Іноземні інвестори	власники	кошти громадян	Інше
Рівень коштів (%)						100%
- На Вашу думку, чи необхідні стандарти лікування, в т.ч. схем терапії в Україні?

Так Ні
- Чи задоволена Ваша потреба у інформації про нові схеми лікування та нові препарати:

Задоволена повністю Частково Не задоволена
- Які додаткові інформації про препарати Вас цікавлять? _____
- Якій формі подання інформації з питань, що Вас цікавлять, Ви віддаєте перевагу? (підкресліть одну або декілька версій)
  - аналітичні або короткі огляди
  - анотації та журнальні статті
  - автоматизовані інформаційно-пошукові системи мережі Інтернет
  - тематичні огляди
  - сигнальні повідомлення та експрес-інформація
  - теле- та радіо-реклама
  - медичні презентації

Торгова назва	Виробник	Ефективність	Побічні дії	Вірогідність призначення	Перспективність	Наявність	Включення до переліку ОЗЗ	Ціна / Ефективність
АЛЬ-ФАГАН П	Allergan Inc.	0-4	0-4	0-4	0-4	0-4	+-	+-
БРИДІОНАЛ	Unimed Pharma							
ЛЮКС-ФЕН	Hefta							
ПІЛОК-АРПІН	Фармак ВАР							
ФОТІЛ	Samten							
ФОТІЛ ФОРТЕ	Samten							
ДОРЗАМЕД	World Medicine Ophthalmics Limited							
АЗОПТ	Alcon Laboratories (UK)							
АРУТІМОЛ	Світлавін Фармацевти							
КУЗІМОЛОЛ	Alcon Cusi							
НОРМАТИН	World Medicine							
ОКУМЕД	Promed Exports Pvt. Ltd.							
ОФТАН	Samten							
ОФТЕМОЛ	Фармак ВАР							
ТІМОЛОЛ	Elegant India							
ТІМОЛОЛ	Дермощ ПАР							
ТІМОЛОЛ	Фармак ВАР							

Торгова назва	Виробник	Ефективність	Побічні дії	Вірогідність призначення	Перспективність	Наявність	Включення до переліку ОЗЗ	Ціна / Ефективність
ТІМОЛОЛУ МАТЕАТ	Біофарма ЗАТ	0-4	0-4	0-4	0-4	0-4	+-	+-
БЕТАЛЬПЕК	Unimed Pharma							
ВЕТОПТИКС	Alcon-Сочевит							
АЗАРГА	Alcon Laboratories (UK)							
ГАНФОРТ	Allergan							
ДУОТРАВ	Alcon Laboratories (UK)							
КОМБІГАН	Allergan							
КСАЛАКОМ	Pfizer Inc.							
ЛАННОТАН Т	Фармак ВАР							
ЛАННОТАН	Фармак ВАР							
КСАЛАТАН	Pfizer Inc.							
ЛАТАНОКС	Heftan (Croatia)							
ТРАВАТАН	Alcon Laboratories (UK)							
ТАФЛОТАН	Samten							

Дуже вдячні Вам за надану допомогу!

Зауваження та пропозиції:

_____

_____

_____

Рис. 1. Анкета-опитувальник для лікарів з експертної оцінки препаратів, які застосовують при лікуванні хворих на первинну відкритокутову глаукому.

становити 18 балів. Рівень компетентності експерта (L_{EC}) було розраховано за формулою (1):

$$L_{EC} = \frac{E_w + C_q + D_a + S_p + K_t}{18}, (1)$$

де L_{EC} – рівень компетентності експерта, од.;
 E_w – стаж роботи за спеціальністю, балів;
 C_q – кваліфікаційна категорія, балів;
 D_a – вчений ступінь і звання, балів;
 S_p – рівень теоретичних знань в області лікування глаукоми, балів;
 K_t – рівень практичних навичок та досвіду в області лікування глаукоми, балів;
 18 – максимально можливий рівень компетентності експерта, балів.

Другий розділ анкети – «експертна» частина – був призначений для оцінки запропонованих препаратів з групи S01E – «Противогаукомні препарати та міотики», що зареєстровані на території України [8]. Експерти оцінювали ефективність, побічні дії, фактичну вірогідність призначення препарату на сьогодні, перспективність застосування препарату, наявність препарату в аптечній мережі за шкалою від 4 (високоєфективний, безпечний, широко призначається, дуже перспективний ЛП, потреба в якому повністю задоволена) до 0 (що означало, що відповідь на питання експерту дати важко). Крім того, експерти висловлювали свою думку щодо необхідності включення зазначених препаратів у Національний перелік основних лікарських засобів, та вартість яких повинна компенсуватися для хворо-

го, а також відзначали відповідність критерію «вартість – ефективність» для ПГП («+» – 1 бал, «-» – 0 балів). Поряд з цим, спеціалісти відзначали структуру фінансування галузі охорони здоров'я в питанні лікування ПВКГ із зазначенням оптимального (на їхню думку) розподілу коштів з боку держави, приватних підприємств, громадських та благодійних організацій, власне пацієнтів.

На основі отриманих даних було розраховано сумарну характеристику кожного ПГП за всіма показниками, дану кожним з експертів, за формулою (2):

$$C_{MM} = \sum_{i=1}^m C_i, (2)$$

де C_{MM} – сумарна характеристика певного ПГП, дана одним експертом, балів;

m – кількість показників, за якими оцінювали препарат ($n = 7$);

C_i – характеристика певного ПГП за кожним із показників, балів.

Після цього було визначено середню оцінкову характеристику кожного ПГП за даними всіх експертів за формулою (3):

$$\overline{EC}_{MM} = \frac{\sum_{i=1}^n L_{EC_i} * C_{MM}}{n}, (3)$$

де $\overline{EC}_{MM}$ – середня оцінкова характеристика певного ПГП за даними всіх експертів, балів;

n – кількість експертів, чол.;

L_{EC} – рівень компетентності експерта, од.;

C_{MM} – сумарна характеристика певного ПГП, дана одним експертом, балів.

Для розподілу препаратів на групи високої, середньої та низької доцільності включення до формулярних та страхових переліків визначали довжину кроку (s) за формулою (4):

$$s = \frac{\overline{EC}_{MM(max)} - \overline{EC}_{MM(min)}}{3}, (4)$$

де $\overline{EC}_{MM(max)}$ – максимальне значення середньої оцінкової характеристики ПГП, балів;

$\overline{EC}_{MM(min)}$ – найменше значення середньої оцінкової характеристики ПГП, балів;

3 – кількість груп ранжування, шт.

Результати й обговорення. Насамперед при аналізі анкет було визначено коефіцієнт компетентності кожного спеціаліста за формулою 1 на основі розрахунку показників використання номенклатури ЛЗ, поінформованості спеціаліста, його кваліфікаційного рівня, наукового авторитету (рис. 2).

Таким чином було встановлено, що проанкетовані лікарі-офтальмологи та лікарі загальної практики – сімейної медицини мають коефіцієнт компетентності від 44,44 до 94,44 %. Рівень компетентності більшості експертів знаходився в межах 70 – 90 %, що відповідає високому рівню компетентності респондентів (рис. 2).

Другим етапом було розраховано сумарну бальну оцінку кожного з досліджуваних ПГП за даними експертної частини анкети. Після цього на основі отриманих результатів проводили порівняльну оцінку ЛП з наведеного в анкеті переліку, враховуючи значення середньої оцінкової характеристики кожного ПГП за даними всіх експертів (табл. 1).

Як видно з даних таблиці 1, максимальну оцінкову характеристику на рівні 13,03 балів експерти надали препаратам ОФТАН® ТИМОЛОЛ Краплі очні 0,5 % по 5 мл у флаконі з крапельницею № 1 в картонній коробці виробник Сантен АТ, Фінляндія та АЗОПТ® Краплі очні, 10 мг/мл по 5 мл у флаконах-крапельни-

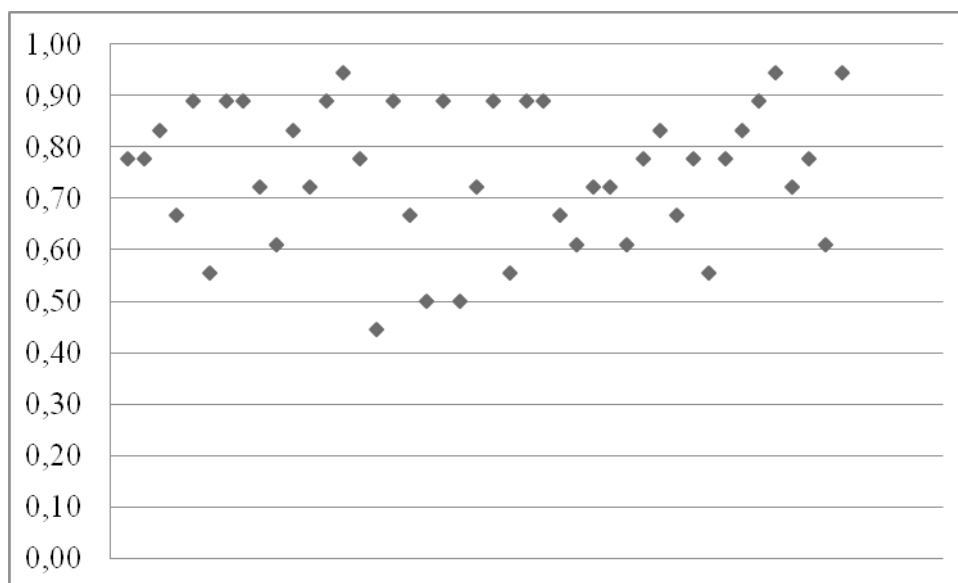

Рис. 2. Рівень компетентності експертів (%) з оцінки протиглаукомних препаратів.

Таблиця 1. Середня оцінкова характеристика протиглаукомних препаратів

Торгівельна назва протиглаукомного препарату	Виробник	Кількість експертів, що оцінили препарат	Середня оцінкова характеристика препарату
Азарга	Алкон-Куврьор, Бельгія	43	12,99
Азопт	Алкон-Куврьор, Бельгія	44	13,03
Альфаган П	Аллерган Сейлс ЛЛС, США	43	11,62
Арутимол	Др. Герхард Манн, Хем.-фарм. Фабрик ГмбХ, Німеччина	44	12,81
Беталмік	ТОВ «УНІМЕД ФАРМА», Словацька Республіка	31	11,11
Бетоптик S	Алкон-Куврьор, Бельгія	42	11,74
Бримонал	ТОВ «УНІМЕД ФАРМА», Словацька Республіка	42	11,48
Ганфорт	Аллерган Фармасьютікалз Ірландія, Ірландія	40	11,78
Дорзамед	К.О. «РОМФАРМ КОМПАНІ С.Р.Л.», Румунія	33	12,01
Дуотрав	Алкон-Куврьор, Бельгія	39	12,13
Комбіган	Аллерган Фармасьютікалз Ірландія, Ірландія	39	11,65
Ксалаком	Пфайзер Менюфекчуринг Бельгія НВ, Бельгія	35	11,77
Ксалатан	Пфайзер Менюфекчуринг Бельгія НВ, Бельгія	37	12,16
Кузимолол	Алкон Кузі, С.А, Іспанія	41	12,10
Ланотан	ПАТ «Фармак», Україна	42	12,76
Ланотан Т	ПАТ «Фармак», Україна	39	12,41
Латанокс	«Ядран» Галенська Лабораторія д.д., Хорватія	28	11,93
Люксфен	ТОВ «Сантоніка», Литва	27	11,63
Норматин	Е.І.П.І.Ко., Єгипет	29	12,08
Окумед	Промед Експортс Пвт. Лтд., Індія	34	11,66
Офтан тимолол	Сантен АТ, Фінляндія	43	13,03
Офтимол	ПАТ «Фармак», Україна	34	12,55
Пілокарпін	ПАТ «Фармак», Україна	41	11,66
Тафлотан	Сантен АТ, Фінляндія Сантен Фармасьютікал Ко, Лтд, Сіга Планта, Японія	42	12,83
Тимолол	Елегант Індія, Індія	41	12,42
Тимолол-Дарниця	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», Україна	41	12,33
Тимолол	ПАТ «Фармак», Україна	41	11,58
Тимолол-Біофарма	ВАТ «Біофарма», м. Київ, Україна	36	12,27
Траватан	Алкон-Куврьор, Бельгія	44	12,28
Фотил	Сантен АТ, Фінляндія	40	12,25
Фотил форте	Сантен АТ, Фінляндія	40	12,13

цях «Дроп-Тейнер®» № 1 виробник Алкон-Куврьор, Бельгія. Мінімальну – 11,11 бала – отримав препарат БЕТАЛМІК 0,5 % Краплі очні, розчин 0,5 % по 5 мл або по 10 мл у флаконі-крапельниці № 1 виробник ТОВ

«УНІМЕД ФАРМА», Словацька Республіка. Таким чином довжина кроку s була встановлена за формулою 4 на рівні 0,64, що в подальшому було використано для ранжування ПГП на групи високої, середньої та

низької доцільності включення до формулярних та страхових переліків (СП) (табл. 2).

Отже, до групи високої доцільності включення до формулярних переліків увійшло 9

Таблиця 2. Рівень доцільності включення протиглаукомних препаратів до формулярних та страхових переліків

Торгівельна назва протиглаукомного препарату	Виробник	Рівень доцільності включення до формулярних та страхових переліків		
		високий	середній	низький
Азарга	Алкон-Куврьюр, Бельгія			
Азопт	Алкон-Куврьюр, Бельгія			
Альфаган П	Аллерган Сейлс ЛЛС, США			
Арутимол	Др. Герхард Манн, Хем.-фарм. Фабрик ГмбХ, Німеччина			
Беталмік	ТОВ «УНІМЕД ФАРМА», Словацька Республіка			
Бетоптик S	Алкон-Куврьюр, Бельгія			
Бримонал	ТОВ «УНІМЕД ФАРМА», Словацька Республіка			
Ганфорт	Аллерган Фармасьютікалз Ірландія, Ірландія			
Дорзамед	К.О. «РОМФАРМ КОМПАНІ С.Р.Л.», Румунія			
Дуотрав	Алкон-Куврьюр, Бельгія			
Комбіган	Аллерган Фармасьютікалз Ірландія, Ірландія			
Ксалаком	Пфайзер Менюфекчуринг Бельгія НВ, Бельгія			
Ксалатан	Пфайзер Менюфекчуринг Бельгія НВ, Бельгія			
Кузимолол	Алкон Кузі, С.А, Іспанія			
Ланотан	ПАТ «Фармак», Україна			
Ланотан Т	ПАТ «Фармак», Україна			
Латанокс	«Ядран» Галенська Лабораторія д.д., Хорватія			
Люксфен	ТОВ «Сантоніка», Литва			
Норматин	Е.І.П.І.Ко., Єгипет			
Окумед	Промед Експортс Pvt. Ltd., Індія			
Офтан тимолол	Сантен АТ, Фінляндія			
Офтимол	ПАТ «Фармак», Україна			
Пілокарпін	ПАТ «Фармак», Україна			
Тафлотан	Сантен АТ, Фінляндія Сантен Фармасьютікал Ко, Лтд, Сіга Плант, Японія			
Тимолол	Еlegant Індія, Індія			
Тимолол-Дарниця	ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», Україна			
Тимолол	ПАТ «Фармак», Україна			
Тимолол-Біофарма	ВАТ «Біофарма», м. Київ, Україна			
Траватан	Алкон-Куврьюр, Бельгія			
Фотил	Сантен АТ, Фінляндія			
Фотил форте	Сантен АТ, Фінляндія			

ПГП (АЗАРГА® Краплі очні по 5 мл у флаконах-крапельницях «Дроп-Тейнер®») № 1 виробник Алкон-Куврьор, Бельгія, АЗОПТ® Краплі очні, 10 мг/мл по 5 мл у флаконах-крапельницях «Дроп-Тейнер®») № 1 виробник Алкон-Куврьор, Бельгія, АРУТИМОЛ® Краплі очні, розчин 2,5 мг/мл по 5 мл у флаконі-крапельниці, по 1 флакону-крапельниці у коробці виробник Др. Герхард Манн, Хем.-фарм. Фабрик ГмбХ, Німеччина, ЛАНОТАН® Краплі очні, 0,05 мг/мл по 2,5 мл у флаконах з крапельницею № 1 виробник ПАТ «Фармак», Україна, ЛАНОТАН® Т Краплі очні, розчин по 2,5 мл у флаконі № 1 виробник ПАТ «Фармак», Україна, ОФТАН® ТИМОЛОЛ Краплі очні 0,5 % по 5 мл у флаконі з крапельницею № 1 в картонній коробці виробник Сантен АТ, Фінляндія, ОФТИМОЛ Краплі очні, 5 мг/мл по 5 мл або по 10 мл у флаконі; по 1 флакону в пачці з картону виробник ПАТ «Фармак», Україна, ТАФЛОТАН® Краплі очні, 15 мгк/мл по 2,5 мл у флаконах № 1 виробник Сантен АТ, Фінляндія, Сантен Фармасьютикал Ко, Лтд, Сіга Планта, Японія, ТИМОЛОЛ Краплі очні 0,5 % по 5 мл у флаконах № 1 виробник Елегант Індія, Індія), що становить 29,03 % від загальної кількості включених до анкети. Група середньої доцільності містила 13 препаратів (41,94 % номенклатури): ГАНФОРТ® Краплі очні по 3,0 мл у флаконі-крапельниці № 1 виробник Аллерган Фармасьютикалз Ірландія, Ірландія, ДОРЗАМЕД Краплі очні, розчин 2 % по 5 мл у флаконі-крапельниці виробник К.О. «РОМФАРМ КОМПАНІ С.Р.Л.», Румунія, ДУОТРАВ® Краплі очні, по 2,5 мл, у флаконі-крапельниці № 1 виробник Алкон-Куврьор, Бельгія, КСАЛАКОМ Краплі очні, розчин по 2,5 мл у флаконах № 1 виробник Пфайзер Менюфектуринг Бельгія НВ, Бельгія, КСАЛАТАН® Краплі очні, розчин 0,005 % по 2,5 мл у поліетиленовому флаконі № 1

в картонній коробці виробник Пфайзер Менюфектуринг Бельгія НВ, Бельгія, КУЗИМОЛОЛ® Краплі очні 0,5 % по 5 мл у флаконі-крапельниці № 1 виробник Алкон Кузі, С.А, Іспанія, ЛАТАНОКС® Краплі очні 0,005 % по 2,5 мл у флаконах-крапельницях № 1 виробник «Ядран» Галенська Лабораторія д.д., Хорватія, НОРМАТИН Краплі очні 0,5 % по 5 мл у флаконах-крапельницях № 1 виробник Е.І.П.І.Ко., Єгипет, ТИМОЛОЛ-ДАРНИЦЯ Краплі очні, розчин, 2,5 мг/мл по 5 мл або по 10 мл у флаконах № 1 виробник ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», Україна, ТИМОЛОЛ-БІОФАРМА Краплі очні 0,25 % по 5 мл або по 10 мл у флаконах № 1 виробник ВАТ «Біофарма», м. Київ, Україна, ТРАВАТАН® Краплі очні, 40 мкг/мл по 2,5 мл у флаконах-крапельницях № 1 у коробці виробник Алкон-Куврьор, Бельгія, ФОТИЛ® Краплі очні по 5 мл у флаконі-крапельниці № 1 виробник Сантен АТ, Фінляндія, ФОТИЛ® ФОРТЕ Краплі очні по 5 мл у флаконі - крапельниці № 1 виробник Сантен АТ, Фінляндія. Інші 9 препаратів виявили низький рівень доцільності включення до ФП та СП.

Проведений аналіз анкет лікарів-спеціалістів в галузі офтальмології свідчить, що визначним фактором у здійсненні вибору протиглаукомних засобів для включення їх до ФП та СП є критерій ефективності та відсутності побічних ефектів, тоді як найменший вплив на прийняття рішення має ціна препарату.

Висновки. Розроблено організаційно-економічні заходи щодо рекомендацій включення ПГП до ФП та СП. Встановлено, що вибірка ЛЗ з високим і середнім рівнем доцільності внесення до вищезазначених преліків складається з 22 торгівельних назв ПГП (70,97 % від номенклатури, що аналізувалась), які мали оцінкову характеристику в межах від 11,77 до 13,33 бала.

Список літератури

1. Бліхар В. Є. Медико-соціальне обґрунтування удосконалення формулярної системи лікарських засобів в системі охорони здоров'я України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра мед наук : спец. 14.02.03 / В. Є. Бліхар. – Київ, 2016. – 44 с.
2. Про затвердження Галузевої програми стандартизації медичної допомоги на період до 2020 року : наказ МОЗ України № 597 від 19.09.2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20110916_597.html
3. Глаукома первинна відкритокутова. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/816/816dod4_2.doc.
4. Damji K. F. Shields' Textbook of Glaucoma / K. F. Damji, S. Freedman, S. E. Moroi – [6-th ed.]. – Lippincott Williams & Wilkins, 2010. – 656 p.
5. Воробьев П. А. Клинико-экономический анализ в медицинской организации : практическое руководство для лиц, принимающих решения / П. А. Воробьев // Рациональная фармакотерапия. – 2008. – №1 (10). – С. 5–14.
6. Панфілова Г. Л. Організація фармацевтичної допомоги населенню в умовах медичного страхування : монографія / Г. Л. Панфілова, А. С. Немченко, О. А. Немченко. – Харків, 2009. – 228с.
7. Немченко А. С. Методологія формування формулярів і страхових переліків лікарських засобів за умов реалізації принципів Національної лікарської (фармацевтичної) політики / А. С. Немченко, Г. Л. Панфілова // Фармацевтичний журнал – 2008. – № 3. – С. 16–22.
8. Державний реєстр лікарських засобів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.drlz.com.ua/>

ЭКСПЕРТНАЯ ОЦЕНКА ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ ГРУППЫ S01E «ПРОТИВОГЛАУКОМНЫЕ ПРЕПАРАТЫ И МИОТИКИ»

Е. В. Кривовяз

Винницкий национальный медицинский университет имени Н. И. Пирогова

Резюме: проведено анкетирование 280 врачей-специалистов (офтальмологов и врачей общей практики – семейной медицины) с целью экспертной оценки препаратов группы S01E «Противоглаукомные препараты и миотики». Были рассчитаны суммарные и средние оценочные характеристики каждого из исследуемых препаратов по показателям эффективности, наличия побочного действия, фактической вероятности назначения препарата на сегодняшний день, перспективности применения препарата, наличия в аптечной сети. Базируясь на полученных данных произведено ранжирование противоглаукомных препаратов на группы высокой, средней и низкой целесообразности включения в формулярные и страховые перечни.

Ключевые слова: первичная открытоугольная глаукома, противоглаукомные препараты, экспертная оценка, формулярный и страховой перечни.

EXPERT EVALUATION OF MEDICINES FROM S01E PHARMACEUTICAL GROUP «ANTIGLAUCOMA MEDICINES AND MIOTICS»

O. V. Kryvoviaz

M. Pyrohov Vinnytsia National Medical University

Summary: we have conducted questionnaire survey of 280 medical specialists (ophthalmologists and general practitioners – family doctors) with the purpose to make expert evaluation of medicines from S01E pharmaceutical group "Antiglaucoma medicines and miotics". We calculated the overall characteristics and average performance for each of antiglaucoma medicines by the indicators of efficacy, side effects, actual probability of medicine prescription to date, the prospects of medicine administration, the availability of medicine in pharmacies. Based on the above data we have subdivided antiglaucoma medicines in groups of high, medium and low expediency of inclusion in the formulary and insurance lists.

Key words: primary open-angle glaucoma, antiglaucoma medicines, expert evaluation, formulary and insurance lists.

Отримано 09.08.2016